

Περιεχόμενα

Εισαγωγή – Σωτήρης Μητραλέξης 15

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

1. Περίγραμμα ενός αναδυόμενου κόσμου	23
2. Αφιεθριακές επισημάνσεις για τους παγκόσμιους πολέμους	29
3. Η επιστροφή των ζωτικών μετώπων του Α΄ ΠΠ σήμερα	39
4. Ουκρανία 2022: εισαγωγικές παρατηρήσεις	45
5. Ουκρανία 2022: προειδοποιήσεις, το παρελθόν του παρόντος	53
6. Χαμένες ευκαιρίες: μια πρόταση για την αρχιτεκτονική ασφαλείας στην Ανατολική Ευρώπη	59
7. Φόβοι, αντίληψη απειλών και αίτια – Ιστορική και γεωπολιτική κίνηση και μεταβολή σε επίπεδο ασφαλείας – Ενοποίηση, πολυδιάσπαση, αναδιοργάνωση	65
8. Η λεκάνη απορροής του Δνείπερου ως ιστορικό θυσιαστήριο και ο Βόλγας ως υδάτινη ραχοκοκαλιά της Ρωσίας	69
9. Ουκρανία 2022: το παρόν του παρελθόντος, ο επανεξοπλισμός της Γερμανίας	72
10. Η αμερικανική αποτυχία αποτροπής	75
11. Πλανητική σφαίρα επιρροής και η επανεμφάνιση του στρατηγικού ανταγωνισμού μεταξύ μεγάλων δυνάμεων	79
12. «Ευρώπη» και Ευρωπαϊκή Ένωση μετά το 2022 και την Ουκρανία: μελλοντικά ενδεχόμενα – και από την Ευρώπη στον κόσμο	90
13. Για την ψευδαίσθηση του «μονοπολισμού» και της παγκόσμιας ηγεμονίας και την πραγματικότητα των περιφερειακών ηγεμονιών	101
14. Στρατηγικά διλήμματα: τάξη ή κράτος	104
15. Παρέκβαση: ιστορία, τάξη και σύστημα τριών πόλων στην Ανατολική Ασία – και το ζήτημα της Ταϊβάν	109

16. Για τα διατλαντικά ιδεολογικά προτάγματα	120
17. Παρέκβαση: αλληλεξαρτήσεις Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής και τα γεωπολιτικά θεμέλια της «Δύσης»	125
18. Για το νόημα της μεταπολεμικής εποχής: πληθυσμός, πυρηνικά, διαδίκτυο	133
19. Εκ νέου για το νόημα της μεταπολεμικής εποχής: ασυμμετρία διεθνούς τάξης νομιμότητας και πραγματικής τάξης ισχύος	140
20. Από το τέλος του μεταψυχροπολεμικού κόσμου στον παγκόσμιο άξονα Βορρά - Νότου: το μέλλον του παρόντος	145

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

1. Η πορεία προς την ολοκλήρωση της αμερικανικής ηγεμονικής περιόδου	159
2. Ψηφιδωτό χρονολόγιο μιας εικοσαετίας: 2001-2021	164
3. Τα όρια και η κατάρρευση της αμερικανικής ηγεμονικής ισχύος	174
4. Σχόλιο: ιδέες-οχήματα και η χρεοκοπία τους	178
5. Ο Πόλεμος κατά της Τρομοκρατίας και η φύση του πολέμου	182
6. Παρέκβαση πρώτη: Μέση Ανατολή, Αραβικές Ανοίξεις και πολύχρωμες επαναστάσεις – <i>sic transit gloria mundi</i>	188
7. Παρέκβαση δεύτερη: η Ευρωπαϊκή Ένωση μετά το Brexit ως ο έτερος εταίρος πριν από τα γεγονότα του 2022	192
8. Παρέκβαση τρίτη: από τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο στη Γαλλία, ιστορικός κύκλος, φιλελεύθερη δημοκρατία, προνομιακή γεωγραφική θέση και ναυτική ισχύς	202
9. Η πολυδιάσπαση της Δύσης, η άμυνα της Ευρώπης και το τριμερές σύμφωνο του αγγλοσαξωνικού άξονα (AUKUS)	210
10. Οι ΗΠΑ και η επιστροφή της Ασίας: η ολοκλήρωση της Εποχής της Μεγάλης Παρέκκλισης	224

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

1. Άξονες, πεδία μετάβασης και μακρά διάρκεια: επισημάνσεις πολιτικής, ιστορικής και πληθυσμιακής γεωγραφίας	231
1.1. Άραγε «υπερβαίνει» ο άνθρωπος μέσω της τεχνολογίας το έδαφος, τη γεωγραφία, τον χώρο;	232
1.2. Εύξεινος Πόντος (Μαύρη Θάλασσα) - Μεσόγειος - Βαλτική - Κασπία	241
1.3. Κράτος, ιστορικά πρωτογενείς περιοχές και το κέντρο της Παγκόσμιας Ηπείρου	252
1.4. Παρέκβαση: γενιές στο χωροχρονικό συνεχές και επαναλήψεις στην ανθρώπινη ιστορία	257
2. Ρωγμές στο διανοητικό οικοδόμημα: η νεωτερικότητα ως εκκοσμίκευση	262
2.1. Από την προφητεία της εκκοσμίκευσης στην εποχή της μετα-εκκοσμίκευσης	265
2.2. Με αφορμή την απόπειρα «εκσυγχρονισμού» μέσω «εκδυτικισμού» στην κεμαλική Τουρκία	274
2.3. Παρέκβαση για την πολυπληθέστερη πόλη της ευρωπαϊκής ηπείρου: επιστρέφοντας στη γεωγραφία, στη δημογραφία, στις μακροδομές	278
3. Πόλεις, μητροπόλεις, megacities, «επαρχία»	283
3.1. Κράτη, κοινοβούλια, πολιτικές και δικαιώματα: ένα σχόλιο	287
4. Νεωτερικότητα: επανεξετάζοντας το ευρωκεντρικό ιστοριογραφικό σχήμα στο τέλος μιας εποχής	291
5. Παγκόσμια δημογραφία: από το 1 στα 8 δισ.	296
5.1. Δύο αιώνες πρωτοφανών δημογραφικών εξελίξεων: ένα χρονολόγιο	298

ΠΑΝΔΗΜΙΚΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

δηλαδή: προλεγόμενα ενός νέου ιστορικού κύκλου

I. Κοινωνικές επαφές	315
II. Χώρος και ψηφιακότητα	316
III. Καταστολή	319
IV. Συμβατότητα εθνικισμού και παγκοσμιοποίησης	320

V. Κράτος και δημόσιος χώρος	323
VI. Υβριδικότητα	326
VII. Τεχνολογία	328
VIII. Sophia, νέοι άνθρωποι και νέες θεότητες	333
IX. Αντιστάσεις	336
X. Το παρελθόν δεν υπάρχει πια	339
Χρονολόγιο μελετητή και ερευνητή ενός πιθανού μέλλοντος	343
Βιβλιογραφία	349